Journal of
New Approaches in Management and Marketing

Volume 5, Issue 1, Sping 2026, Pages 404 to 428

https://www.jnamm.ir

eISSN: 2981-1554

Original Article (Qualitative)

Exploring the Dimensions and Components of Data Governance Model in the Organizatio

Hasan Shiebak, Mohammad Jalal Kamali, Hamideh Vaezi, Rahman Jalali Javaran

Department of Public Management, Ke.C., Islamic Azad University, Kerman, Iran

Receive:
18 April 2026
Revise:
22 April 2026
Accept:
27 May 2026

Abstract

The aim of this research was to analyze the dimensions and components of the data governance model for the Civil Registration Organization through a qualitative approach based on the experts' perspective. This research is applicative-developmental in terms of purpose, and qualitative in terms of method based on content analysis. Data were collected through document review, library studies, and semi-structured interviews with 15 experts and managers of the Civil Registration Organization who were selected purposefully and based on criteria including at least 10 years of managerial or specialized experience and having a master's degree or higher. The sampling process continued until theoretical saturation was achieved. Data analysis was performed by the content analysis method in the MAXQDA 2020 software environment, and themes were extracted at three basic, organizing, and comprehensive levels. The research findings showed that the data governance model in the civil registration organization is based on five main dimensions, including data policy and governance, data quality, data security and privacy, data lifecycle management, and data infrastructure and exploitation. These dimensions provide an integrated framework for data management in civil registration organizations and can help improve data quality, enhance accountability, increase public trust, and support data-based decision-making in public sector organizations. The findings of this research provide a basis for developing data governance policies and strategies in government organizations with the mission of managing identity data.

Keywords:
Data governance, Data management, digital Transformation, Data quality

Please cite this article as (APA): Shiebak, H., Jalal Kamali, M., Vaezi, H. & Jalali Javaran, R. (2026). Exploring the Dimensions and Components of Data Governance Model in the Organizatio. *New Approaches in Management and Marketing*, *5*(1), 404-428.

https://doi.org/10.22034/jnamm.2026.592793.1342

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Mohammad Jalal Kamali | **Email:** mohammaddjalalkamali@iau.ac.ir

Journal of
New Approaches in Management and Marketing
https://www.jnamm.ir
Volume 5, Issue 1, Sping 2026, Pages 404 to 428

Extended Abstract

Introduction

In recent years, with the advancement of technology and digital transformation, fundamental changes have taken place in various sectors (Naji & Alirezaei, 2025). Digital transformation and the spread of new information technologies over the past two decades have elevated the status of data from a by-product of organizational activities to one of the most important strategic assets of governments and organizations. In modern governance, data is not only the basis for decision-making, policy-making and performance evaluation, but also the main infrastructure for providing public services, increasing transparency, accountability and creating public value (van Ooijen et al., 2019). The development of technologies such as artificial intelligence, the Internet of Things, cloud computing and big data has also made the effective management and exploitation of data one of the main requirements for digital transformation in the public sector. Therefore, international organizations such as the OECD and the World Bank have introduced the establishment of data governance as one of the essential prerequisites for the realization of data-driven government and evidence-based governance (OECD, 2019). Digital transformation refers to the changes that digital technologies can bring to a company's business model, which leads to changes in products or organizational structures or the automation of processes (Naji & Alirezaei, 2025). Therefore, the quality of civil registration data and how it is governed play a decisive role in the effectiveness of government decisions and the provision of public services. In this regard, international reports have emphasized the need to establish comprehensive data governance frameworks in civil registration systems to ensure data quality and security, as well as to enable effective use of information and protect citizens' privacy (Sahraei, 2023). This issue becomes more important in provinces with specific geographical, demographic, and infrastructural conditions, including Sistan and Baluchestan, because characteristics such as the dispersion of settlements, ethnic diversity, border location, and infrastructural limitations make identity data management more complex and reveal the need to use a model appropriate to local conditions. Given the gap in the research literature and the need to provide a framework appropriate to the characteristics of the Civil Registration Organization of Sistan and Baluchestan Province, the present study seeks to design a data governance model for this organization. Accordingly, the main research question is: What are the dimensions, components, and indicators of the data governance model in the Civil Registration Organization of Sistan and Baluchestan Province?

Theoretical Framework

Data Governance

In the era of digital transformation, data has become one of the most important strategic assets of organizations, and its role has been upgraded from a mere information source to a determining factor in value creation, decision-making, and organizational innovation. In such circumstances, effective utilization of data requires mechanisms that, in addition to ensuring the quality, security, and integrity of information, provide the basis for its purposeful use in line with the organization's strategic goals (Bensaid et al., 2025). Data governance was formed in response to this necessity and, as a set of policies, standards, decision-making structures, roles, and supervisory processes, guides data management throughout its life cycle. While aligning data management with organizational strategies, this approach provides the basis for improving the quality of decision-making, increasing accountability, improving organizational performance, and developing data-driven services (Mortezavi et al., 2024).

Rigi & pourshahabi (2025) conducted research with the aim of providing a model for measuring the maturity of smart governance with the meta-combination method. By means of the meta-combination method, 99 qualitative articles in the field of electronic city, digital city, creative city, and smart city were extracted by analyzing the content, dimensions, and relevant codes. 101 codes were identified in the 3 dimensions of smart policy, smart government, and smart city, and the importance and priority of each was determined by Shannon's quantitative entropy method and the Kappa index; and based on the findings, democracy power codes were determined; smart businesses; social cohesion; policies and rules and regulations; Smart economic competition; the system of suggestions of employees and citizens electronically; citizens' use of virtual services; motivation of managers and employees; access to information and communication technology; the spirit of accountability; the general importance of environmental protection and climate change; political participation of open government and cooperative governance have the highest coefficient of importance. Finally, after going through the steps of the research, the appropriate model of smart governance maturity was presented in two layers of feasibility and implementation structure and the support layer of intelligent governance maturity design.
Mahmoudi Parcini et al. (2025) conducted a research entitled a proposed model for establishing data governance with an emphasis on privacy. The research results show that the implementation of this model can reduce privacy violations and increase users' trust in digital services. Comparison of the proposed model with international regulations such as the General Data Protection Regulation of the European Union and the California Consumer Privacy Act showed that it can be adapted to Iran's legal infrastructure. This versatility can be the basis for improving domestic laws and creating national standards in the field of data governance.

Research methodology

In terms of purpose, this research is applied-developmental, and in terms of method, it is a qualitative study based on thematic analysis. Data were collected through document review, library studies and semi-structured interviews with 15 experts and managers of the Civil Registry Organization who were selected purposefully and based on criteria including at least 10 years of managerial or specialized experience and having a master's degree or higher. The sampling process continued until reaching theoretical saturation.

Research findings

Data analysis was done by the theme analysis method and in the MAXQDA 2020 software environment, and themes were extracted at three levels: basic, organizing, and comprehensive. The findings of the research showed that the data governance model in the civil registry organization is based on five main dimensions, including data policy and governance, data quality, data security and privacy, data life cycle management, and data infrastructure and exploitation. These dimensions provide an integrated framework for data management in civil registry organizations and can help improve data quality, enhance accountability, increase public trust, and support data-driven decision-making in public sector organizations. The findings of this research provide a basis for the development of data governance policies and strategies in government organizations with the mission of identity data management.

Journal of
New Approaches in Management and Marketing
https://www.jnamm.ir
Volume 5, Issue 1, Sping 2026, Pages 404 to 428

Conclusion

The current research was conducted with the aim of analyzing the dimensions and components of the data governance model for the civil registration organization through a qualitative approach based on the experts' point of view. This result is in agreement with the studies of Temtaji et al. (2025), Finizadeh et al. (2024), Mortazavi et al. (2024), Bernardo et al. (2024), Cerrillo-Martínez & Casadesús-de-Mingo (2021), Buttow & Weerts (2024), Owrsaji et al. (2025) Rigi & pourshahabi (2025), Mahmoudi Parcini et al. (2025), Sahraee (2025), Medeiros et al. (2025), Magnusson et al. (2025), Moshiri & Moghaddasi (2025), Gheiravani et al. (2023), and Gheiravani et al. (2023) that have introduced data governance as a key factor in Improving data quality, increasing transparency, improving decision-making and realizing digital transformation in data-oriented organizations. Focusing on the civil registration organization, However, the results of the current research show that the relative importance of each dimension of data governance is affected by the nature of the organization's mission and the sensitivity of identity data.

Based on the results, it is suggested that by formulating and communicating transparent policies in the field of data ownership, access and responsibility, the Civil Registry Organization provide a basis for managerial coherence; at the same time, establish continuous data quality monitoring and evaluation systems to reduce errors and inconsistencies of information, strengthen security and protection mechanisms related to privacy, especially in the processes of data storage, exchange and sharing, and by developing technological infrastructure and continuous training of employees, provide a necessary platform for exploitation Provide more effective and intelligent data in management and service processes.

Acknowledgments

The authors gratefully acknowledge all individuals, institutions, and organizations that provided scientific, technical, administrative, or advisory support throughout this research and the preparation of this manuscript.

Conflicts of Interest

The authors declare that they have no financial or non-financial, personal, professional, or institutional conflicts of interest relevant to this work.

Data Availability Statement

The data supporting the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request.

AI Use Statement

The authors declare that no generative artificial intelligence (AI) or AI-assisted technologies were used in the preparation, writing, or editing of this manuscript.

Funding

The authors declare that no funds, grants, or other financial support were received during the conduct of this research or the preparation of this manuscript.

Ethics Approval

All procedures performed in this study were conducted in accordance with the ethical standards of the responsible institutional and national research committee.

فصلنامه
رویکردهای نوین در مدیریت و بازاریابی
https://www.jnamm.ir
دوره ۵، شماره ۱، بهار ۱۴۰۵، صفحات ۴۰۴ تا ۴۲۸
eISSN: 2981-1554
علمی پژوهشی (کیفی)

واکاوی ابعاد و مولفه‌های الگوی حکمرانی داده در سازمان

حسن شیبک[۱]، محمد جلال کمالی[۲]، حمیده واعظی[۲]، رحمان جلالی جواران[۲]

۱- گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی کرمان، ایران
۲- گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

تاریخ دریافت: ۲۹ فروردین ۱۴۰۵
تاریخ بازنگری: ۰۲ اردیبهشت ۱۴۰۵
تاریخ پذیرش: ۰۶ خرداد ۱۴۰۵

چکیده

هدف این پژوهش، واکاوی ابعاد و مولفه‌های الگوی حکمرانی داده برای سازمان ثبت احوال با بهره‌گیری از رویکردی کیفی و مبتنی بر دیدگاه خبرگان بود. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی–توسعه‌ای و از نظر روش، یک مطالعه کیفی مبتنی بر تحلیل مضمون است. داده‌ها از طریق بررسی اسناد، مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۵ نفر از خبرگان و مدیران سازمان ثبت احوال که به‌صورت هدفمند و بر اساس معیارهایی شامل حداقل ۱۰ سال سابقه مدیریتی یا تخصصی و دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد یا بالاتر انتخاب شدند، گردآوری شد. فرایند نمونه‌گیری تا دستیابی به اشباع نظری ادامه یافت. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون و در محیط نرم‌افزار MAXQDA 2020 انجام شد و مضامین در سه سطح پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر استخراج شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که الگوی حکمرانی داده در سازمان ثبت احوال بر پنج بعد اصلی شامل سیاست‌گذاری و راهبری داده، کیفیت داده، امنیت و حریم خصوصی داده، مدیریت چرخه عمر داده، و زیرساخت و بهره‌برداری از داده استوار است. این ابعاد، چارچوبی یکپارچه برای مدیریت داده در سازمان‌های ثبت احوال فراهم می‌کنند و می‌توانند به بهبود کیفیت داده، ارتقای پاسخگویی، افزایش اعتماد عمومی و پشتیبانی از تصمیم‌گیری مبتنی بر داده در سازمان‌های بخش عمومی کمک کنند. یافته‌های این پژوهش مبنایی برای توسعه سیاست‌ها و راهبردهای حکمرانی داده در سازمان‌های دولتی با مأموریت مدیریت داده‌های هویتی فراهم می‌آورد.

کلید واژه‌ها:
حکمرانی داده،
مدیریت داده،
تحول دیجیتال،
کیفیت داده

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): شیبک، حسن، جلال کمالی، محمد، واعظی، حمیده و جلالی جواران، رحمان. (۱۴۰۵). واکاوی ابعاد و مولفه‌های الگوی حکمرانی داده در سازمان. *فصلنامه رویکردهای نوین در مدیریت و بازاریابی*، ۵ (۱)، ۴۰۴-۴۲۸.

https://doi.org/10.22034/jnamm.2026.592793.1342

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

نویسنده مسئول: محمد جلال کمالی
ایمیل: mohammaddjalalkamali@iau.ac.ir

مقدمه

در سال‌های اخیر با پیشرفت تکنولوژی و تحول دیجیتال، در بخش‌های مختلف تغییرات اساسی صورت گرفته است (Naji & Alirezaei, 2025) تحول دیجیتال و گسترش فناوری‌های نوین اطلاعاتی طی دو دهه اخیر، جایگاه داده را از یک محصول جانبی فعالیت‌های سازمانی به یکی از مهم‌ترین دارایی‌های راهبردی دولت‌ها و سازمان‌ها ارتقا داده است. در حکمرانی نوین، داده نه‌تنها مبنای تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و ارزیابی عملکرد محسوب می‌شود، بلکه به عنوان زیرساخت اصلی ارائه خدمات عمومی، افزایش شفافیت، پاسخگویی و خلق ارزش عمومی شناخته می‌شود (van Ooijen et al, 2019). توسعه فناوری‌هایی همچون هوش مصنوعی، اینترنت اشیا، رایانش ابری و کلان‌داده‌ها نیز موجب شده است که مدیریت و بهره‌برداری اثربخش از داده‌ها به یکی از الزامات اصلی تحول دیجیتال در بخش عمومی تبدیل شود. ازاین‌رو، سازمان‌های بین‌المللی از جمله OECD و بانک جهانی، استقرار حکمرانی داده را یکی از پیش‌نیازهای اساسی تحقق دولت داده‌محور و حکمرانی مبتنی بر شواهد معرفی کرده‌اند (OECD, 2019). تحول دیجیتال مربوط به تغییراتی است که فناوری‌های دیجیتالی می‌توانند در مدل کسب و کار یک شرکت ایجاد کنند، که منجر به تغییر محصولات یا ساختارهای سازمانی یا اتوماسیون فرآیندها می‌شود (Naji & Alirezaei, 2025)

در این چارچوب، حکمرانی داده فراتر از مدیریت فنی اطلاعات بوده و مجموعه‌ای از سیاست‌ها، ساختارها، فرآیندها و سازوکارهای تصمیم‌گیری را در بر می‌گیرد که نحوه تولید، نگهداری، کیفیت، امنیت، اشتراک‌گذاری و استفاده از داده‌ها را هدایت می‌کند. هدف اصلی حکمرانی داده، ایجاد تعادل میان ارزش‌آفرینی از داده‌ها و صیانت از حقوق ذی‌نفعان از طریق ارتقای کیفیت داده، شفافیت، پاسخگویی، امنیت اطلاعات و رعایت حریم خصوصی است. مطالعات اخیر نیز نشان می‌دهد که استقرار چارچوب‌های حکمرانی داده، علاوه بر بهبود کیفیت تصمیم‌گیری، موجب افزایش هماهنگی بین‌سازمانی، ارتقای اعتماد عمومی و توسعه حکمرانی هوشمند می‌شود.

یکی از مهم‌ترین حوزه‌های کاربرد حکمرانی داده، نظام‌های ثبت احوال و ثبت وقایع حیاتی است. این نظام‌ها با تولید و مدیریت داده‌های هویتی شهروندان، زیرساخت اصلی بسیاری از خدمات عمومی، برنامه‌ریزی‌های جمعیتی، سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، خدمات سلامت، آموزش و امنیت را فراهم می‌کنند. ازاین‌رو، کیفیت داده‌های ثبت احوال و نحوه حکمرانی بر آن‌ها، نقش تعیین‌کننده‌ای در اثربخشی تصمیمات دولت و ارائه خدمات عمومی دارد. در همین راستا، گزارش‌های بین‌المللی بر ضرورت استقرار چارچوب‌های جامع حکمرانی داده در نظام‌های ثبت احوال تأکید کرده‌اند تا ضمن تضمین کیفیت و امنیت داده‌ها، امکان بهره‌برداری مؤثر از اطلاعات و حفاظت از حریم خصوصی شهروندان نیز فراهم شود (Sahraei, 2023).

با وجود توسعه ادبیات حکمرانی داده، بخش عمده پژوهش‌های انجام‌شده بر سیاست‌های کلان ملی، دولت داده‌محور و چارچوب‌های عمومی حکمرانی داده متمرکز بوده‌اند و مطالعات محدودی به طراحی الگوهای اجرایی حکمرانی داده در سازمان‌های متولی داده‌های هویتی، به‌ویژه در سطح استانی، پرداخته‌اند (Cerrillo-Martínez & Casadesús-de-Mingo, 2021). افزون بر این، تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که اثربخشی چارچوب‌های حکمرانی داده به میزان انطباق آن‌ها با ویژگی‌های نهادی، مدیریتی، حقوقی و محیطی هر سازمان بستگی دارد و استفاده از الگوهای

عمومی، بدون توجه به شرایط بومی، نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای سازمان‌های دولتی باشد (Buttow & Weerts, 2024).

در ایران نیز اگرچه طی سال‌های اخیر توسعه دولت الکترونیک و سامانه‌های ملی شتاب گرفته است، اما شواهد پژوهشی حاکی از آن است که در بسیاری از سازمان‌های دولتی، از جمله سازمان ثبت احوال، چارچوب‌های بومی حکمرانی داده هنوز به‌طور کامل طراحی و استقرار نیافته‌اند (Barzegar et al, 2024). این موضوع در استان‌هایی با شرایط خاص جغرافیایی، جمعیتی و زیرساختی، از جمله سیستان و بلوچستان، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ زیرا ویژگی‌هایی مانند پراکندگی سکونتگاه‌ها، تنوع قومی، موقعیت مرزی و محدودیت‌های زیرساختی، مدیریت داده‌های هویتی را با پیچیدگی‌های بیشتری مواجه می‌سازد و ضرورت بهره‌گیری از یک الگوی متناسب با شرایط محلی را آشکار می‌کند. با توجه به خلأ موجود در ادبیات پژوهش و ضرورت ارائه چارچوبی متناسب با ویژگی‌های سازمان ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان، پژوهش حاضر درصدد طراحی الگوی حکمرانی داده برای این سازمان است. بر این اساس، سؤال اصلی پژوهش عبارت است از: الگوی حکمرانی داده در سازمان ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان دارای چه ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی است؟

ادبیات نظری

حکمرانی داده

در عصر تحول دیجیتال، داده به یکی از مهم‌ترین دارایی‌های راهبردی سازمان‌ها تبدیل شده و نقش آن از یک منبع اطلاعاتی صرف به عاملی تعیین‌کننده در خلق ارزش، تصمیم‌گیری و نوآوری سازمانی ارتقا یافته است. در چنین شرایطی، بهره‌برداری اثربخش از داده‌ها مستلزم وجود سازوکارهایی است که علاوه بر تضمین کیفیت، امنیت و یکپارچگی اطلاعات، زمینه استفاده هدفمند از آن‌ها را در راستای اهداف راهبردی سازمان فراهم سازد (Bensaid et al, 2025). حکمرانی داده در پاسخ به این ضرورت شکل گرفته و به‌عنوان مجموعه‌ای از سیاست‌ها، استانداردها، ساختارهای تصمیم‌گیری، نقش‌ها و فرآیندهای نظارتی، مدیریت داده را در سراسر چرخه حیات آن هدایت می‌کند. این رویکرد، ضمن همسوسازی مدیریت داده با راهبردهای سازمان، زمینه ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری، افزایش پاسخ‌گویی، بهبود عملکرد سازمانی و توسعه خدمات داده‌محور را فراهم می‌آورد (Mortezavi et al, 2024).

ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که حکمرانی داده مفهومی چندبعدی است و صرفاً به جنبه‌های فنی مدیریت اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه ابعاد مدیریتی، راهبردی، حقوقی و فناورانه را نیز در بر می‌گیرد. از منظر ساختاری، این مفهوم بر تعیین مالکیت داده، تبیین مسئولیت‌ها و ایجاد سازوکارهای پاسخ‌گویی تأکید دارد؛ در حالی‌که رویکرد راهبردی، داده را سرمایه‌ای سازمانی می‌داند که باید در جهت تحقق اهداف کلان، افزایش چابکی، نوآوری و خلق ارزش مدیریت شود (Finizadeh et al, 2024). همچنین، در بعد فناورانه، موضوعاتی نظیر معماری داده، مدیریت فراداده، کیفیت داده، امنیت اطلاعات، تعامل‌پذیری سامانه‌ها و استانداردسازی اطلاعات، از ارکان اساسی استقرار نظام حکمرانی داده به شمار می‌روند. در سال‌های اخیر، توسعه دولت دیجیتال و گسترش تبادل داده میان سازمان‌ها، اهمیت ابعاد بین‌سازمانی

حکمرانی داده را نیز افزایش داده و آن را به یکی از پیش‌نیازهای تحول دیجیتال و دولت هوشمند تبدیل کرده است (Bernardo et al, 2024).

اهمیت حکمرانی داده در بخش عمومی بیش از سایر حوزه‌ها نمایان است؛ زیرا سازمان‌های دولتی متولی نگهداری و مدیریت داده‌های حساس شهروندان بوده و کیفیت این داده‌ها بر اثربخشی سیاست‌گذاری، شفافیت، پاسخ‌گویی، اعتماد عمومی و کیفیت ارائه خدمات تأثیر مستقیم دارد. با وجود توسعه چارچوب‌های شناخته‌شده‌ای مانند DAMA-DMBOK، DCAM و COBIT، مطالعات نشان می‌دهد که به‌کارگیری این مدل‌ها بدون توجه به شرایط بومی، الزامات نهادی و محدودیت‌های زیرساختی کشورهای در حال توسعه، کارایی لازم را نخواهد داشت (Mortezavi et al, 2024). از سوی دیگر، بررسی پیشینه پژوهش بیانگر آن است که بیشتر مطالعات بر سازمان‌های خصوصی، شهرهای هوشمند یا کشورهای توسعه‌یافته متمرکز بوده‌اند و پژوهش‌های اندکی به حکمرانی داده در سازمان‌های دولتی تخصصی، به‌ویژه سازمان ثبت احوال و استان‌های مرزی، پرداخته‌اند. این خلأ پژوهشی، ضرورت طراحی الگوهای بومی حکمرانی داده متناسب با ویژگی‌های سازمانی و محیطی ایران را بیش از پیش آشکار می‌سازد (Owrsaji et al, 2025; Bernardo et al, 2024).

پیشینه پژوهش

(Rigi & pourshahabi, 2025) پژوهشی با هدف ارائه الگوی سنجش بلوغ حکمرانی هوشمند با روش فراترکیب انجام دادند. با استفاده از روش فراترکیب، ۹۹ مقاله کیفی در حوزه شهر الکترونیک، شهر دیجیتال، شهر خلاق، شهر هوشمند و با تحلیل محتوا، ابعاد و کدهای مربوطه استخراج گردید که ۱۰۱ کد در ۳ بعد سیاست هوشمند، دولت هوشمند و شهر هوشمند شناسایی شد و میزان اهمیت و اولویت هر یک به روش کمی‌آنتروپی شانون و شاخص کاپا تعیین شد و براساس یافته‌ها مشخص شد کدهای قدرت دموکراسی؛ کسب و کارهای هوشمند؛ انسجام اجتماعی؛ سیاست‌ها و قوانین و مقررات؛ رقابت اقتصادی هوشمند؛ نظام پیشنهادات کارکنان و شهروندان به صورت الکترونیکی؛ استفاده شهروندان از خدمات مجازی؛ انگیزه مدیران و کارکنان؛ دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ روحیه پاسخگویی؛ اهمیت عمومی‌حفاظت از محیط زیست و تغییرات آب و هوا؛ مشارکت سیاسی دولت باز و حاکمیت تعاونی دارای بیشترین ضریب اهمیت‌اند. در نهایت پس از طی گام‌های پژوهش، الگوی مناسب بلوغ حکمرانی هوشمند در دو لایه امکان سنجی و ساختار اجرا و لایه حمایتی طراحی بلوغ حکمرانی هوشمند ارائه شد.

(Mahmoudi Parcini et al, 2025) پژوهشی تحت عنوان مدل پیشنهادی برای استقرار حکمرانی داده‌ها با تأکید بر حریم خصوصی انجام دادند. نتایج پژوهش نشان می‌دهند که اجرای این مدل می‌تواند نقض حریم خصوصی را کاهش داده و موجب افزایش اعتماد کاربران به خدمات دیجیتال شود. مقایسه مدل پیشنهادی با مقررات بین‌المللی نظیر مقررات عمومی حفاظت از داده‌های اتحادیه اروپا و قانون حریم خصوصی مصرف‌کنندگان کالیفرنیا نشان داد که قابلیت انطباق آن با زیرساخت‌های حقوقی ایران وجود دارد. این تطبیق‌پذیری می‌تواند زمینه‌ساز بهبود قوانین داخلی و ایجاد استانداردهای ملی در حوزه حکمرانی داده‌ها باشد.

(Sahraee, 2025) پژوهشی تحت عنوان تحلیلی بر کیفیت داده در دولت الکترونیک و تأثیر آن بر حکمرانی داده در ایران انجام داد. کیفیت داده در دولت الکترونیک و اثرگذاری آن بر حکمرانی داده در کشور ایران تحلیل گردیده و پیشنهادهایی برای بهبود سند راهبرد ملی توسعه دولت الکترونیک کشور از بعد اهمیت به کیفیت داده ارائه می‌شوند. در مجموع می‌توان بیان داشت، کیفیت داده نقش بسزایی در حکمرانی داده دارد. نخست، داده‌های باکیفیت بنیان تصمیم‌گیری هستند و تصمیم‌گیری‌های دولتی به ویژه در شرایط بحرانی نیازمند داده‌های دقیق و قابل اعتماد است. داده‌های دقیق و یکپارچه باعث کاهش دوباره‌کاری‌ها، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری می‌شوند. از سوی دیگر، با بهره‌گیری از داده‌های با کیفیت، دولت‌ها می‌توانند شفاف‌تر عمل نموده و به نیازهای شهروندان بهتر پاسخ دهند که در نهایت به اعتماد بیشتر شهروندان و مشارکت آن‌ها در سطوح گوناگون حکمرانی داده منجر خواهد شد.

(Medeiros et al, 2025) به بررسی حاکمیت داده در آموزش: پرداختن به چالش‌های تحول دیجیتال پرداختند. نتایج این تحقیق بر لزوم تلاش‌های مشارکتی و بین‌رشته‌ای برای پرداختن به این چالش‌ها تأکید می‌کند و از توسعه راه‌حل‌های عملی، مقیاس‌پذیر و متناسب با شرایط حمایت می‌کند. با پرداختن به این مسائل، می‌توان حاکمیت داده‌ها را به عنوان سنگ بنای نوآوری، بهبود تصمیم‌گیری و افزایش شفافیت و عدالت در بخش آموزش تثبیت کرد و در نهایت از تحول دیجیتال و پایداری بلندمدت آن حمایت کرد.

(Magnusson et al, 2025) به بررسی دور باطل ابهام: چگونه حاکمیت مانع تحول دیجیتال در شرکت‌های بزرگ شهری می‌شود پرداختند. نتایج این تحقیق به ادبیات مربوط به تحول دیجیتال در بخش دولتی کمک می‌کند و مطالعه‌ای در مورد آنچه مانع تحول دیجیتال در مجتمع‌های شهری می‌شود، ارائه می‌دهد، یعنی ساختارهای قانونی که در آن شهرداری مجموعه‌ای از شرکت‌ها را که وظیفه‌ای مانند مسکن و خدمات شهری را بر عهده دارند، کنترل می‌کند. نویسندگان با مطالعه یک مجتمع شهری سوئدی متشکل از یک شهرداری و ۱۶ شرکت، الگوهایی را شناسایی می‌کنند که مانع تحول دیجیتال می‌شوند. بر این اساس، نویسندگان در مورد تعامل عوامل بازدارنده نظریه‌پردازی می‌کنند و یک نظریه فرآیند میان‌برد از بازدارندگی تحول دیجیتال در مجتمع‌های شهری ارائه می‌دهند که ما آن را دور باطل ابهام می‌نامیم. یافته‌ها در رابطه با ادبیات موجود مورد بحث قرار گرفته و منجر به توصیه‌های تحقیقاتی، سیاستی و عملی می‌شود.

(Moshiri & Moghaddasi, 2025) به بررسی طراحی و تبیین الگوی کارآفرینی استراتژیک در حوزه حکمرانی الکترونیک شهری رویکردی آمیخته پرداختند. نتایج تحقیق در بخش کیفی نشان می‌دهد که ۱۶۴ کد اولیه در ۲۲ دسته مقوله جای گرفتند. همچنین توسعه کارآفرینی استراتژیک در حکمرانی الکترونیک نیازمند توجه همزمان به مؤلفه‌های سه سطح کسب‌وکار، ملی و بین‌المللی است. مؤلفه‌های سطح کسب‌وکار و ملی به عنوان زمینه‌ساز و تسهیل‌کننده مؤلفه‌های بین‌المللی عمل می‌کنند. به طور مشخص، ایجاد زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در سطح ملی و توجه به ثبات اقتصادی کلان، مزیت رقابتی در سطح بین‌المللی را تقویت می‌کند. نتایج به دست آمده از مدل معادلات ساختاری، ضریب تمامی فرضیه‌ها بالاتر از ۰/۳ به دست آمده است. همچنین آماره t بالاتر از ۱/۹۶ به دست آمده است. سطح معناداری نیز فرضیه‌ها کمتر از ۰/۵۰ به دست آمده است. بنابراین تمامی روابط مورد تائید است.

(Gheiravani et al, 2023) به بررسی ارائه الگوی استقرار حکمرانی هوشمند با استفاده از رویکرد داده‌بنیاد پرداختند. از تحلیل مصاحبه‌ها ۱۳۰ کد اولیه، ۳۶ مفهوم و ۱۱ مقوله احصاء گردیده است. «حکمرانی هوشمند» به‌عنوان پدیده محوری، در قالب شرایط علّی «درون‌سازمانی» و »برون‌سازمانی»، عوامل زمینه‌ای «نیازسنجی و ظرفیت‌سازی»، عوامل مداخله‌گر »درون‌سازمانی» و «برون‌سازمانی»، راهبردهای «حاکمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات» و «حاکمیت مدیریت دانش»، و پیامدهای «درون‌سازمانی» و »برون‌سازمانی» شکل گرفته است. در این پژوهش با تحلیل مؤلفه‌های مؤثر، چگونگی استقرار و پیاده‌سازی حکمرانی هوشمند در کشور از نگاه خبرگان حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در وزارت کشور و مدیران استانداری خراسان جنوبی، واکاوی و در قالب الگویی ارائه گردیده است، و درنهایت راهکارهایی بر اساس مقوله‌های احصاءشده پیشنهاد شده است.

(Gheiravani et al, 2023) به بررسی ارائه مدل حکمرانی هوشمند با تمرکز بر توسعه و آموزش منابع انسانی در بخش دولتی پرداختند. نتایج نشان داد که تمامی مولفه‌های حکمرانی هوشمند در بخش دولتی شناسایی واز بعد معناداری در پژوهش مورد تأیید قرار گرفتند و با بررسی مضامین، مفاهیم و تحقیقات کمی و کیفی الگوی حکمرانی هوشمند با تمرکز بر توسعه و آموزش منابع انسانی در بخش دولتی تبیین گردید.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی- توسعه‌ای و از نظر روش تحقیق در زمره‌ی تحقیقات کیفی از نوع تحلیل محتوا قرار دارد (تحلیل محتوای کیفی را می‌توان روش تحقیقی برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از طریق فرایندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی، و تم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته شده دانست). پس از اخذ مصاحبه‌ها از مشارکت کنندگان و نوشتن خط به خط متن مربوط به مصاحبه‌ها پژوهشگر اقدام به تحلیل متون کرد؛ در واقع در این روش از طریق فرایند طبقه‌بندی سیستماتیک، کدها و مفاهیم و مقوله‌ها مورد شناسایی قرار گرفتند و سپس به طراحی و تدوین الگوی حکمرانی داده برای سازمان ثبت احوال پرداخته شده است. برای این کار از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده گردید. دلیل استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته این است که علاوه بر آنکه امکان تبادل نظر و فکر وجود دارد، می‌توان بحث و موضوع مصاحبه را در جهت دستیابی به اهداف پژوهش هدایت نمود.

همچنین در طول فرآیند مصاحبه، امکان مشاهده احساسات و رسیدن به باورها و اعتقادات مصاحبه شوندگان درباره موضوع پژوهش نیز وجود دارد قبل از شروع مصاحبه، خلاصه‌ای از طرح پژوهش، نتایج بررسی پیشینه پژوهش، به همراه اهداف و سؤالات پژوهش جهت مطالعه و آمادگی اولیه برای مصاحبه شوندگان از طریق ایمیل ارسال شد و در ابتدای جلسه مصاحبه نیز در مورد کارهای انجام شده به طور مختصر توضیح داده شد، سپس نسبت به طرح سؤالات مصاحبه و انجام فرآیند مصاحبه اقدام گردید. مجموعاً از ۱۲ مصاحبه شونده در این پژوهش مصاحبه تفکیکی متناسب بعمل آمد؛ همچنین تلاش شد تا آن دسته از افرادی در پژوهش حاضر باشند که در کنار تمایل به شرکت در مصاحبه نسبت به مقوله حکمرانی داده اطلاعات کافی را نیز داشته و سابقه و تجربه عملی این مسئله را نیز در کارنامه داشته باشند. برای انتخاب نفرات همچنین از تکنیک گلوله برفی نیز استفاده شد و از هر کدام از مصاحبه شوندگان خواسته شد تا لیست نفراتی که تمایل و تخصص شرکت در یک پژوهش را داشته باشند در اختیار پژوهشگر قرار دهند. روش تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها

با استفاده از روش تحلیل مضمون (مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر) انجام شد. فرآیند کدگذاری و تحلیل متنی مصاحبه‌ها در نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA 2018 انجام گردید.'

یافته‌های پژوهش

در این بخش، اقدام به مصاحبه با ۱۵ نفر از خبرگان و صاحب‌نظران برای مؤلفه‌های حکمرانی داده شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل به صورت زیر می‌باشد:

جدول ۱. توزیع فراوانی نمونه آماری بر حسب جمعیت

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۲	۸۰,۰
	زن	۳	۲۰,۰
	کل	۱۵	۱۰۰,۰
سابقه خدمت	۱۱ تا ۱۵	۴	۲۶,۰
	۱۶ تا ۲۰	۳	۲۰,۰
	۲۱ تا ۲۵	۴	۲۶,۰
	۲۶ تا ۳۰	۲	۱۳,۰
	۳۰ سال به بالا	۲	۱۳,۰
	کل	۱۵	۱۰۰,۰
سن	۱۱ تا ۱۵	۳	۲۰,۰
	۳۱ تا ۴۰	۵	۳۴,۰
	۴۱ تا ۵۰	۳	۲۰,۰
	۵۱ سال و بیشتر	۷	۴۶,۰
	کل	۱۵	۱۰۰,۰

هشتاد درصد از پاسخ‌دهندگان را مردها تشکیل می‌دهند. با توجه به اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه، اکثر پاسخ-دهندگان خبره دارای سابقه خدمت ۱۱ تا ۱۵ سال و ۲۱ تا ۲۵ سال می‌باشند.

کدگذاری مصاحبه‌ها

در این پژوهش در مجموع از ۱۵ مصاحبه انجام شده با خبرگان، تعداد ۱۵۹۰ کد اولیه استخراج شد. ممکن است در نگاه نخست این تعداد کد زیاد به نظر برسد، اما باید توجه داشت که این کدها در مرحله «کدگذاری باز» استخراج شده‌اند. در کدگذاری باز، پژوهشگر تلاش می‌کند تمامی مفاهیم، مضامین و نکات معنایی موجود در متن مصاحبه‌ها را بدون محدودیت اولیه شناسایی و ثبت کند؛ بنابراین در این مرحله معمولاً تعداد کدهای اولیه زیاد است. هر مصاحبه نیمه‌ساختاریافته در این پژوهش دارای محتوای نسبتاً غنی بوده و خبرگان دیدگاه‌های متنوعی در خصوص ابعاد، مؤلفه‌ها

و شاخص‌های حکمرانی داده در ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان ارائه کرده‌اند. لازم به ذکر است که کدهای استخراج‌شده در این مرحله به‌صورت خام در نظر گرفته شده و در مراحل بعدی تحلیل، از طریق فرایند مقایسه مستمر، شباهت‌ها و هم‌پوشانی‌های میان آن‌ها بررسی و کدهای مشابه در قالب مقوله‌ها و مفاهیم بالاتر ادغام شدند. در نتیجه، تعداد زیاد کدهای اولیه در مرحله نخست تحلیل به تدریج کاهش یافته و در قالب مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر سازمان‌دهی شد.

بنابراین، تعداد ۱۵۹۰ کد نشان‌دهنده دقت و جامعیت در استخراج داده‌های کیفی از مصاحبه‌هاست و این کدها در مراحل بعدی تحلیل به ساختار منسجم ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های حکمرانی داده در ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان منتهی شده‌اند. تحلیلتم روش فراگردی رفت و بازگشتی است که در آن حرکت به عقب و جلو در بین مراحل روش در این پژوهش به شرح ذیل در طول زمان انجام پذیرفت:

مرحله ۱. آشنایی با داده‌ها: برای اینکه پژوهشگر با عمق و گستره محتوایی داده‌ها آشنا شود لازم است که خود را در آن‌ها تا اندازه‌ای غوطه‌ور سازد. غوطه ور شدن در داده‌ها معمولاً شامل "بازخوانی مکرر داده‌ها" و خواندن داده‌ها به صورت فعال (یعنی جستجوی معانی و الگوها) است؛ در این مرحله پژوهشگر با بازخوانی چندباره متون مصاحبه و حرکتی رفت و برگشتی میان مطالب مصاحبه کوشید تا درک درستی نسبت به محتوای مضامین و همچنین مصاحبه پیدا کند و انطباق حداکثری میان مطالب پدید آورد.

مرحله ۲. ایجاد خرده مضامین: مرحله دوم زمانی شروع می‌شود که محقق، داده‌ها را خوانده و با آن‌ها آشنایی پیدا کند. این مرحله شامل ایجاد خرده مضامین از داده‌ها است. خرده مضامین، یکی از ویژگی داده‌ها را معرفی می‌نمایند که به نظر تحلیلگر جالب می‌رسد. داده‌های مضمون سازی شده از واحدهای تحلیل (تِم‌ها)، متفاوت هستند. این خرده مضامین در واقع مفاهیم و معانی هستند که در یک جمله یا یک پاراگراف نهفته می‌باشند و پژوهشگر با غور در ادبیات نظری و کوشش در جهت پاسخ دادن به سؤالات پژوهش، آن‌ها را شناسایی می‌کند. مضمون سازی با برنامه‌های نرم افزاری انجام داده شد؛ در این پژوهش، پژوهشگر به صورت نرم‌افزاری به مضمون‌سازی پرداخت. در ابتدا به خلاصه سازی متون مصاحبه‌ها پرداخته شد و سپس با یادداشت بر روی متون خلاصه شده، نسبت به مشخص کردن خرده مضامین اقدام و سپس آن‌ها را با خلاصه داده-هایی که آن خرده مضمون را نشان می‌دهند تطابق داده و نهایتاً متون خلاصه شده در قالب خرده مضامین مرتب شدند؛ برای این مهم، پژوهشگر اقدام به تحلیل جمله به جمله و پاراگراف به پاراگرف متن پیاده سازی شده و خلاصه مصاحبه‌ها نمود و با نوشتن خرده مضمون مورد نظر در انتهای هر جمله یا پاراگراف معنی دار، اقدام به مضمون سازی مصاحبه‌ها نمود.

مرحله ۳. جستجوی تِم‌ها: این مرحله شامل دسته بندی خرده مضامین مختلف در قالب مضامین فرعی، و مرتب کردن همه خلاصه داده‌های مضمون سازی شده در قالب مضامین فرعی است. در واقع محقق، تحلیل خرده مضامین خود را شروع کرده و در نظر می‌گیرد که چگونه مضامینِ مختلف می‌توانند برای ایجاد یکتم کلی ترکیب شوند. در این مرحله پژوهشگر با دسته بندی خرده مضامین نزدیک به هم در یک دسته اقدام به تشکیل مضامین فرعی نموده است.

آنچه در این مرحله مهم است یکپارچگی میان خرده مضامین و مضامین فرعی می‌باشد که پژوهشگر با حرکتی رفت و برگشتی میان مصاحبه‌ها این مسئله را مرتفع نمود.

مرحله ٤. بازبینی تِم‌ها: مرحله چهارم زمانی شروع می‌شود که محقق مجموعه‌ای از تِم‌ها را ایجاد کرده و آن‌ها را مورد بازبینی قرار می‌دهد. این مرحله شامل دو مرحله بازبینی و تصفیه تِم‌ها است. مرحله اول شامل بازبینی در سطح خلاصه‌های مضمون سازی شده است و در مرحله دوم، اعتبار تِم‌ها در رابطه با مجموعه داده‌ها در نظر گرفته می‌شود. اگر نقشه تِم به خوبی کار کند، آنگاه می‌توان به مرحله بعدی رفت. اما، چنانچه نقشه به خوبی با مجموعه داده‌ها همخوانی نداشته باشد، محقق باید برگردد و مضمون سازی خود را تا زمانی که یک نقشه تِم رضایت بخش ایجاد شود ادامه دهد. محقق در انتهای این مرحله بایستی آگاهی کافی از اینکه تِم‌های مختلف کدام‌ها هستند، چگونگی تناسب آن‌ها با یکدیگر، و کل داستانی که آن‌ها درباره داده‌ها می‌گویند در اختیار داشته باشد. پژوهشگر پس از پایان تحلیل متن‌های مصاحبه، اقدام به بررسی مجدد همه خرده مضامین و همچنین مضامین فرعی بپردازد تا از یکپارچگی و تسلسل موضوعی میان آن‌ها اطمینان حاصل کند؛ پژوهشگر این نکته را در نظر داشت، تا خرده مضامین و مضامین فرعی احصا شده در جهت پاسخ به سؤالات پژوهش باشند، که پاسخ مثبت بود.

مرحله ٥. تعریف و نام گذاری تِم‌ها: مرحله پنجم زمانی شروع می‌شود که یک نقشه رضایت بخش از تِم‌ها وجود داشته باشد. محقق در این مرحله، تم‌هایی را که برای تحلیل ارائه کرده، تعریف و مورد بازبینی مجدد قرار می‌دهد، سپس داده‌های داخل آن‌ها را تحلیل می‌کند؛ به وسیله تعریف و بازبینی کردن، ماهیت آن چیزی که یکتم در مورد آن بحث می‌کند مشخص شده و تعیین می‌گردد که هر تِم کدام جنبه از داده‌ها را در خود دارد. در این مرحله پژوهشگر با دسته بندی مضامین فرعی به مضامین اصلی کوشید تا رابطه میان مضامین فرعی مختلف را مشخص سازد؛ این حرکت رفت و برگشتی میان مضامین فرعی مختلف و همچنین بازبینی چندباره سؤالات و اهداف پژوهش به پژوهشگر این فرصت را داد تا به طراحی مدل نهایی پژوهش، نزدیک‌تر شود و موارد مورد نیاز برای آزمون را فراهم آورد.

مرحله ٦. تهیه گزارش: مرحله ششم زمانی شروع می‌شود که محقق مجموعه‌ای از تِم‌های کاملاً آبدیده در اختیار داشته باشد. این مرحله شامل تحلیل پایانی و نگارش گزارش است. نمود این مرحله در این پژوهش مدل مفهومی است که در انتهای کار قرار دارد؛ در این پژوهش، در واقع پس از مضمون سازی‌های صورت گرفته و تقسیم خرده مضامین به مضامین فرعی و مضامین فرعی به مضامین اصلی، پژوهشگر بر اساس این فرآیند، اقدام به پاسخ به پرسش‌های پژوهش نموده است. در این پژوهش از ۱۵ نفر مصاحبه و تحلیل به عمل آمده است که در ادامه به تجزیه و تحلیل پاسخ‌ها پرداخته شد.

در پژوهش حاضر به کدگذاری متون و انجام تحلیل مضمون کیفی پرداخته شده است. از بین ۱۵ مصاحبه صورت گرفته ۱۵۹۰ کد استخراج شد. فراوانی کدهای استخراجی از ۱۵ مصاحبه صورت گرفته به شرح جدول (۲) می‌باشد:

جدول ۲. فراوانی مصاحبه‌ها

تعداد کد استخراجی	
۷۵	مصاحبه شماره ۱
۹۵	مصاحبه شماره ۲
۹۴	مصاحبه شماره ۳
۱۱۲	مصاحبه شماره ۴
۱۱۹	مصاحبه شماره ۵
۱۰۷	مصاحبه شماره ۶
۸۶	مصاحبه شماره ۷
۱۰۸	مصاحبه شماره ۸
۹۱	مصاحبه شماره ۹
۱۴۷	مصاحبه شماره ۱۰
۱۰۶	مصاحبه شماره ۱۱
۱۱۷	مصاحبه شماره ۱۲
۱۲۶	مصاحبه شماره ۱۳
۱۰۶	مصاحبه شماره ۱۴
۱۰۱	مصاحبه شماره ۱۵
۱۵۹۰	جمع

پس از رسیدن به اشباع نظری مصاحبه‌ها، تحلیل داده‌های کیفی به پایان رسید. فرآیندها و تحلیل داده‌های کیفی در نرم-افزار تحلیل داده‌های کیفیMAXQDA 2020 انجام گردید.

پاسخ‌های ارائه شده توسط مصاحبه شوندگان برای تک تک سؤالات در این پژوهش به صورت جداول زیر آمده است:

جدول ۳. پاسخ مصاحبه شوندگان به سؤالات مصاحبه

بخشی از متون مصاحبه	مضامین پایه
۱. در اداره کل ثبت احوال استان، سیاست‌های رسمی و مکتوبی برای مدیریت داده‌های هویتی وجود دارد که چارچوب جمع‌آوری، ثبت، نگهداری و بهره‌برداری از اطلاعات را مشخص می‌کند و مبنای عمل واحدهای مختلف قرار می‌گیرد.	وجود سیاست‌های رسمی مدیریت داده
۲. فرآیندهای مرتبط با اطلاعات هویتی در ثبت احوال استان بر اساس قوانین و مقررات ملی انجام می‌شود و تلاش می‌شود همه اقدامات با الزامات قانونی کشور در حوزه اطلاعات هویتی منطبق باشد.	انطباق با قوانین ملی اطلاعات هویتی
۳. دستورالعمل‌های مربوط به داده‌ها به‌صورت دوره‌ای و متناسب با تغییرات قانونی، فنی و اجرایی بازنگری می‌شوند تا پاسخگوی نیازهای جدید سازمان باشند.	به‌روزرسانی دوره‌ای دستورالعمل‌های داده

۴. ضوابط استفاده از داده‌ها برای کارکنان تا حد زیادی روشن و شفاف است و مشخص شده که هر فرد در چه سطحی و برای چه منظوری می‌تواند از اطلاعات استفاده کند.	شفافیت ضوابط استفاده از داده
۵. در مجموعه ثبت احوال، جلسات و هماهنگی‌هایی در سطح مدیریتی و کارشناسی برای بررسی مسائل مربوط به داده‌ها انجام می‌شود که کارکردی مشابه کمیته یا کارگروه حکمرانی داده دارد.	وجود کمیته یا کارگروه حکمرانی داده
۶. مالکیت داده‌های هویتی به‌صورت نهادی و سازمانی تعریف شده و مسئولیت اصلی این داده‌ها در چارچوب مأموریت‌های قانونی بر عهده سازمان ثبت احوال است.	تعیین مالک داده
۷. برای هر بخش از داده‌ها یا سامانه‌های اطلاعاتی، متولیان مشخصی در نظر گرفته شده‌اند که مسئولیت پیگیری، نگهداری و کنترل داده‌ها را بر عهده دارند.	تعیین متولی داده
۸. در زمینه تصمیم‌گیری درباره داده‌ها، از جمله اصلاح، تأیید یا اشتراک‌گذاری اطلاعات، روال‌ها و فرآیندهای نسبتاً مشخصی در سازمان وجود دارد.	تعریف فرآیندهای تصمیم‌گیری درباره داده
۹. میان واحدهای مختلف سازمانی در ارتباط با مدیریت داده‌ها، به‌ویژه در مواردی که نیاز به بررسی مشترک وجود دارد، نوعی هماهنگی و تعامل کاری برقرار است.	هماهنگی بین واحدهای سازمانی در مدیریت داده
۱۰. اجرای سیاست‌ها و دستورالعمل‌های داده از طریق نظارت‌های داخلی، گزارش‌های دوره‌ای و پیگیری‌های مدیریتی مورد پایش قرار می‌گیرد.	پایش اجرای سیاست‌های داده
۱۱. عملکرد واحدها و کارکنان در حوزه ثبت و مدیریت اطلاعات، در ارزیابی‌های سازمانی مورد توجه قرار می‌گیرد و میزان دقت و نظم در این زمینه اهمیت دارد.	ارزیابی عملکرد واحدها در مدیریت داده
۱۲. در صورت بروز خطا یا اشکال در داده‌ها، سازوکار مشخصی برای پیگیری، اصلاح و پاسخگویی وجود دارد و مسئولیت‌ها تا حدی قابل شناسایی است.	وجود سازوکارهای پاسخگویی در قبال خطاهای داده
۱۳. به‌طور کلی میزان خطا در داده‌های هویتی پایین است، اما در برخی موارد به دلیل خطای انسانی یا نقص مدارک، اشتباهاتی در ثبت اطلاعات مشاهده می‌شود.	میزان خطای داده‌های هویتی
۱۴. در زمان ورود اطلاعات، بخشی از داده‌ها به‌صورت سیستمی اعتبارسنجی می‌شوند تا از ثبت اطلاعات ناسازگار یا غیرواقعی جلوگیری شود.	اعتبارسنجی اطلاعات در زمان ورود
۱۵. سامانه‌ها در بسیاری از موارد قادرند مغایرت‌های اطلاعاتی را شناسایی کنند و در صورت مشاهده ناسازگاری، هشدار لازم را به کاربر بدهند.	کنترل سیستمی مغایرت‌ها
۱۶. داده‌های موجود در بازه‌های زمانی مشخص یا در صورت نیاز، مورد بازبینی قرار می‌گیرند تا خطاها، مغایرت‌ها یا کاستی‌های احتمالی اصلاح شود.	بازبینی دوره‌ای داده‌ها
۱۷. در اغلب موارد، فیلدهای اطلاعاتی اصلی با درصد قابل قبولی تکمیل می‌شوند و داده‌های پایه هویتی معمولاً به‌صورت نسبتاً کامل ثبت می‌گردند.	درصد تکمیل فیلدهای اطلاعاتی
۱۸. در سامانه‌ها تمهیداتی برای جلوگیری از ثبت اطلاعات ناقص پیش‌بینی شده و برخی فیلدها	جلوگیری از ثبت

به‌صورت اجباری تعریف شده‌اند.	اطلاعات ناقص
۱۹. داده‌های ناقص از طریق گزارش‌گیری یا بررسی‌های دوره‌ای شناسایی می‌شوند و برای تکمیل آن‌ها به واحدهای مرتبط اطلاع داده می‌شود.	پایش مستمر داده‌های ناقص
۲۰. اطلاعات هویتی افراد در صورت بروز تغییرات قانونی یا اداری، به‌روزرسانی می‌شود و این کار بخشی از وظایف جاری سازمان محسوب می‌شود.	به‌روزرسانی اطلاعات هویتی
۲۱. تغییرات مربوط به وقایع حیاتی مانند تولد، فوت، ازدواج یا طلاق در چارچوب ضوابط قانونی و در زمان مقرر در سامانه‌ها ثبت می‌شود.	ثبت تغییرات وقایع حیاتی به‌موقع
۲۲. بین سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط، تا حد امکان همگام‌سازی اطلاعات انجام می‌شود تا از بروز اختلاف بین داده‌ها جلوگیری شود.	همگام‌سازی اطلاعات بین سامانه‌ها
۲۳. در سامانه‌های اطلاعاتی، زمان آخرین اصلاح یا تغییر داده‌ها ثبت می‌شود و این موضوع امکان پیگیری سوابق را فراهم می‌سازد.	ثبت زمان آخرین اصلاح داده
۲۴. تلاش می‌شود داده‌های موجود در پایگاه‌های مختلف از نظر محتوا و ساختار با یکدیگر سازگار باشند و اختلافات به حداقل برسد.	سازگاری داده بین پایگاه‌های مختلف
۲۵. برای شناسایی و حذف داده‌های تکراری، سازوکارهایی در سامانه‌ها یا در فرآیندهای کنترلی سازمان در نظر گرفته شده است.	حذف داده‌های تکراری
۲۶. قالب ثبت داده‌ها در بسیاری از بخش‌ها استاندارد شده و برای ثبت اطلاعاتی مانند تاریخ، کدها و مشخصات هویتی، الگوهای مشخصی وجود دارد.	استانداردسازی قالب داده‌ها
۲۷. سطح دسترسی کاربران به اطلاعات بر اساس وظایف شغلی و نیاز کاری آن‌ها تعیین می‌شود و همه کاربران دسترسی یکسان به داده‌ها ندارند.	سطح‌بندی دسترسی کاربران
۲۸. کاربران برای ورود به سامانه‌ها باید از روش‌های احراز هویت تعریف‌شده استفاده کنند و دسترسی آن‌ها مبتنی بر شناسه و مجوز مشخص است.	احراز هویت کاربران سیستم
۲۹. فعالیت کاربران در سامانه‌ها تا حد زیادی ثبت و قابل پایش است و در صورت نیاز می‌توان سوابق اقدامات انجام‌شده را بررسی کرد.	ثبت و پایش فعالیت کاربران
۳۰. مجوزهای دسترسی کاربران به‌صورت دوره‌ای یا هنگام جابه‌جایی افراد مورد بازبینی قرار می‌گیرد تا دسترسی‌ها با مسئولیت‌های واقعی منطبق بماند.	بازبینی دوره‌ای مجوزهای دسترسی
۳۱. داده‌های حساس هویتی در بستر سامانه‌های سازمانی با ملاحظات حفاظتی و امنیتی مناسب نگهداری می‌شوند تا از دسترسی غیرمجاز جلوگیری شود.	رمزنگاری داده‌های حساس
۳۲. برای حفاظت از زیرساخت‌های اطلاعاتی و شبکه، از ابزارها و سامانه‌های امنیتی استفاده می‌شود تا امنیت تبادل و ذخیره‌سازی داده‌ها حفظ شود.	استفاده از سامانه‌های امنیتی شبکه
۳۳. پشتیبان‌گیری از داده‌ها به‌صورت منظم و طبق برنامه انجام می‌شود تا در شرایط بروز اختلال یا حادثه، امکان بازیابی اطلاعات فراهم باشد.	پشتیبان‌گیری منظم از داده‌ها
۳۴. محرمانگی اطلاعات هویتی در سازمان از اهمیت بالایی برخوردار است و کارکنان نسبت به رعایت این اصل در استفاده و نگهداری داده‌ها توجیه هستند.	رعایت اصول محرمانگی اطلاعات

	هویتی
۳۵. آموزش کارکنان درباره حفاظت از داده‌ها، امنیت اطلاعات و نحوه استفاده صحیح از سامانه‌ها از جمله اقداماتی است که برای کاهش خطا و افزایش آگاهی انجام می‌شود.	آموزش کارکنان درباره حفاظت از داده
۳۶. برای حفظ حریم خصوصی افراد، دستورالعمل‌ها و الزامات مشخصی وجود دارد که نحوه دسترسی و استفاده از اطلاعات هویتی را محدود و کنترل می‌کند.	وجود دستورالعمل‌های حفظ حریم خصوصی
۳۷. در صورت بروز تخلف در حوزه داده، مانند دسترسی غیرمجاز یا استفاده نادرست از اطلاعات، موضوع از طریق سازوکارهای نظارتی و اداری پیگیری می‌شود.	رسیدگی به تخلفات مرتبط با داده
۳۸. فرآیند ثبت اطلاعات در ثبت احوال از روال‌های نسبتاً استانداردی پیروی می‌کند و مراحل انجام کار برای کارکنان مشخص و تعریف‌شده است.	استاندارد بودن فرآیند ثبت اطلاعات
۳۹. برای ثبت اطلاعات، فرم‌ها و قالب‌های استانداردی مورد استفاده قرار می‌گیرد که موجب یکنواختی و انسجام در ورود داده‌ها می‌شود.	استفاده از فرم‌های استاندارد ثبت داده
۴۰. در هنگام ثبت اطلاعات، کنترل اولیه صحت داده‌ها از طریق بررسی مدارک و تطبیق آن‌ها با اطلاعات ارائه‌شده انجام می‌شود.	کنترل اولیه صحت اطلاعات هنگام ثبت
۴۱. سازمان از پایگاه‌های داده متمرکز و سازمانی برای ذخیره و مدیریت اطلاعات هویتی استفاده می‌کند و این پایگاه‌ها بستر اصلی ارائه خدمات هستند.	وجود پایگاه‌های داده سازمانی
۴۲. اطلاعات هویتی در محیط‌های نسبتاً امن نگهداری می‌شوند و از جنبه‌های فنی و اداری، تمهیداتی برای حفاظت از آن‌ها در نظر گرفته شده است.	نگهداری ایمن اطلاعات
۴۳. در برخی سامانه‌ها، امکان پیگیری نسخه‌های قبلی یا سوابق تغییرات اطلاعات وجود دارد که این موضوع در کنترل و بررسی داده‌ها مفید است.	مدیریت نسخه‌های داده
۴۴. تغییرات اعمال‌شده بر اطلاعات معمولاً مستندسازی می‌شوند و این مستندسازی به شفافیت و قابلیت پیگیری در فرآیندهای داده کمک می‌کند.	مستندسازی تغییرات اطلاعات
۴۵. برای آرشیو داده‌ها و سوابق، سیاست‌ها و ضوابط مشخصی وجود دارد و نگهداری اسناد و اطلاعات بر اساس چارچوب‌های تعریف‌شده انجام می‌شود.	سیاست مشخص آرشیو داده
۴۶. دوره نگهداری اطلاعات بر اساس نوع داده، الزامات قانونی و نیازهای سازمانی تعیین می‌شود و همه اطلاعات برای مدت یکسان نگهداری نمی‌شوند.	تعیین دوره نگهداری اطلاعات
۴۷. در مواردی که داده‌ها یا مستندات غیرضروری تشخیص داده شوند، امحای آن‌ها باید با رعایت ملاحظات امنیتی و بر اساس ضوابط انجام شود.	امحای ایمن داده‌های غیرضروری
۴۸. وجود سامانه‌های مدیریت داده در ثبت احوال باعث شده بخش زیادی از فرآیندهای ثبت، اصلاح، بازیابی و کنترل اطلاعات به‌صورت منسجم‌تر انجام شود.	وجود سامانه‌های مدیریت داده
۴۹. پایداری و دسترس‌پذیری سامانه‌ها برای ارائه خدمات ثبتی اهمیت زیادی دارد و تلاش می‌شود سامانه‌ها تا حد امکان بدون وقفه در دسترس باشند.	پایداری و دسترس‌پذیری سامانه‌ها
۵۰. با توجه به حجم بالای اطلاعات هویتی، ظرفیت پردازش و ذخیره‌سازی داده‌ها از موضوعات مهم زیرساختی است و باید متناسب با نیاز سازمان تقویت شود.	ظرفیت پردازش و ذخیره‌سازی داده

۵۱. به‌روزبودن فناوری‌های اطلاعاتی در حوزه ثبت احوال نقش مهمی در افزایش امنیت، سرعت، دقت و کیفیت ارائه خدمات مبتنی بر داده دارد.	به‌روزبودن فناوری‌های اطلاعاتی
۵۲. داده‌های موجود در ثبت احوال فقط جنبه ثبتی ندارند، بلکه در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی، برنامه‌ریزی و ارزیابی عملکرد نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند.	استفاده از داده در تصمیم‌گیری مدیریتی
۵۳. یکی از کاربردهای مهم داده‌های ثبت احوال، تولید گزارش‌ها و آمارهای جمعیتی است که می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های استانی و ملی مؤثر باشد.	تولید گزارش‌های آماری جمعیتی
۵۴. استفاده از ابزارهای تحلیل داده در سال‌های اخیر اهمیت بیشتری پیدا کرده و به سازمان کمک می‌کند تا روندها، نیازها و مسائل جمعیتی را بهتر شناسایی کند.	استفاده از ابزارهای تحلیل داده
۵۵. ثبت احوال با برخی دستگاه‌های دولتی تبادل داده دارد و این تبادل اطلاعات در چارچوب قوانین و برای تسهیل خدمات و استعلام‌ها انجام می‌شود.	تبادل داده با سایر دستگاه‌های دولتی
۵۶. برای تبادل مؤثر اطلاعات با سایر دستگاه‌ها، استاندارد بودن فرمت‌ها و سازگاری فنی بین سامانه‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است.	استانداردسازی فرمت تبادل داده
۵۷. دسترسی سازمان‌های بیرونی به داده‌های هویتی محدود، کنترل‌شده و مبتنی بر مجوزهای قانونی است و خارج از این چارچوب، دسترسی امکان‌پذیر نیست.	کنترل سطح دسترسی سازمان‌های بیرونی
۵۸. اشتراک‌گذاری داده با سایر نهادها از طریق سازوکارهای رسمی، مجوزهای مشخص و بسترهای مورد تأیید انجام می‌شود تا هم نیازهای بین‌سازمانی تأمین شود و هم امنیت داده‌ها حفظ گردد.	وجود سازوکار رسمی اشتراک داده

جدول ٤. مضامین استخراج شده از مصاحبه‌ها

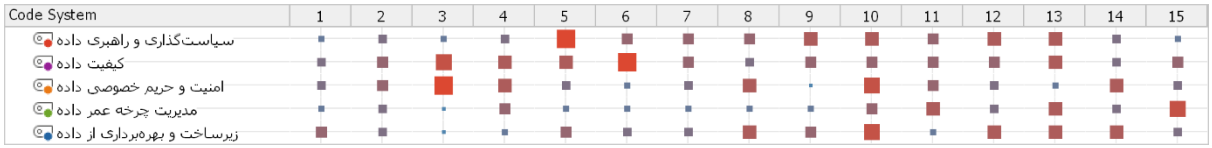
مضامین فراگیر	مضامین سازماندهنده	مضامین پایه
سیاست‌گذاری و راهبری داده	خط‌مشی‌ها و مقررات داده	وجود سیاست‌های رسمی مدیریت داده
		انطباق با قوانین ملی اطلاعات هویتی
		به‌روزرسانی دوره‌ای دستورالعمل‌های داده
		شفافیت ضوابط استفاده از داده
	ساختار راهبری داده	وجود کمیته یا کارگروه حکمرانی داده
		تعیین مالک داده
		تعیین متولی داده
		تعریف فرآیندهای تصمیم‌گیری درباره داده
		هماهنگی بین واحدهای سازمانی در مدیریت داده
	نظارت و ارزیابی حکمرانی داده	پایش اجرای سیاست‌های داده
		ارزیابی عملکرد واحدها در مدیریت داده
		وجود سازوکارهای پاسخگویی در قبال خطاهای داده
کیفیت داده	صحت و دقت داده	میزان خطای داده‌های هویتی
		اعتبارسنجی اطلاعات در زمان ورود

		کنترل سیستمی مغایرت‌ها
		بازبینی دوره‌ای داده‌ها
	کامل بودن داده	درصد تکمیل فیلدهای اطلاعاتی
		جلوگیری از ثبت اطلاعات ناقص
		پایش مستمر داده‌های ناقص
	به‌روز بودن داده	به‌روزرسانی اطلاعات هویتی
		ثبت تغییرات وقایع حیاتی به‌موقع
		همگام‌سازی اطلاعات بین سامانه‌ها
		ثبت زمان آخرین اصلاح داده
	یکپارچگی داده	سازگاری داده بین پایگاه‌های مختلف
		حذف داده‌های تکراری
		استانداردسازی قالب داده‌ها
امنیت و حریم خصوصی داده	مدیریت دسترسی	سطح‌بندی دسترسی کاربران
		احراز هویت کاربران سیستم
		ثبت و پایش فعالیت کاربران
		بازبینی دوره‌ای مجوزهای دسترسی
	حفاظت فنی داده	رمزنگاری داده‌های حساس
		استفاده از سامانه‌های امنیتی شبکه
		پشتیبان‌گیری منظم از داده‌ها
	حفاظت از حریم خصوصی	رعایت اصول محرمانگی اطلاعات هویتی
		آموزش کارکنان درباره حفاظت از داده
		وجود دستورالعمل‌های حفظ حریم خصوصی
		رسیدگی به تخلفات مرتبط با داده
مدیریت چرخه عمر داده	جمع‌آوری و تولید داده	استاندارد بودن فرآیند ثبت اطلاعات
		استفاده از فرم‌های استاندارد ثبت داده
		کنترل اولیه صحت اطلاعات هنگام ثبت
	نگهداری و ذخیره‌سازی داده	وجود پایگاه‌های داده سازمانی
		نگهداری ایمن اطلاعات
		مدیریت نسخه‌های داده
		مستندسازی تغییرات اطلاعات
	بایگانی و امحای داده	سیاست مشخص آرشیو داده
		تعیین دوره نگهداری اطلاعات

		امحای ایمن داده‌های غیرضروری
زیرساخت و بهره‌برداری از داده	زیرساخت فناوری داده	وجود سامانه‌های مدیریت داده
		پایداری و دسترس‌پذیری سامانه‌ها
		ظرفیت پردازش و ذخیره‌سازی داده
		به‌روزبودن فناوری‌های اطلاعاتی
	تحلیل و استفاده از داده	استفاده از داده در تصمیم‌گیری مدیریتی
		تولید گزارش‌های آماری جمعیتی
		استفاده از ابزارهای تحلیل داده
	اشتراک و تبادل داده	تبادل داده با سایر دستگاه‌های دولتی
		استانداردسازی فرمت تبادل داده
		کنترل سطح دسترسی سازمان‌های بیرونی
		وجود سازوکار رسمی اشتراک داده

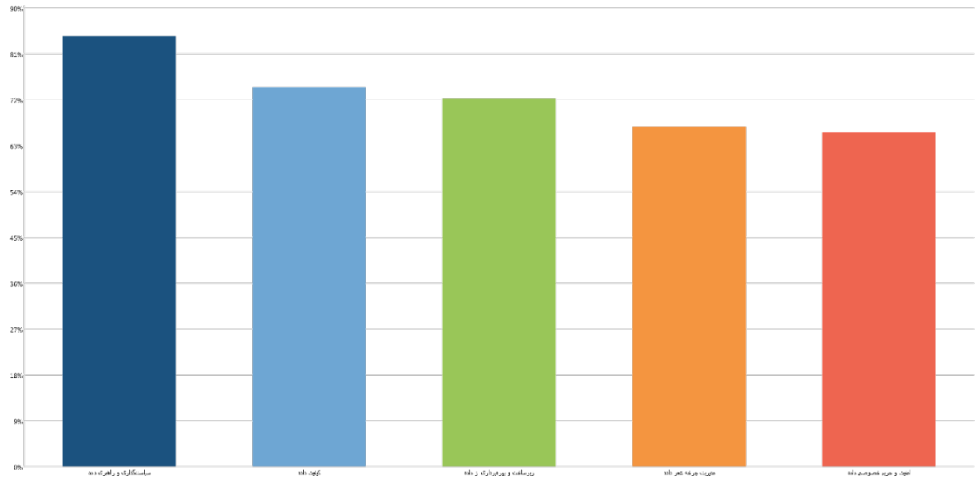
در این بخش پژوهش (بررسی مصاحبه با خبرگان) به سؤالات مؤلفه‌های حکمرانی داده پاسخ داده شده است. سپس بعد از مصاحبه با این افراد به استخراج کدها پرداخته شد. قابل ذکر است که پس از انجام مصاحبه اشباع نظری حاصل شد. بدین گونه که کدهای استخراج شده جدیدی در مصاحبه پانزدهم به مجموع کدها اضافه نشد
و کدهای استخراجی تکراری بودند. جدول اشباع نظری برای مولفه‌ها و شاخص‌های الگو در زیر آمده است:

جدول ۵. اشباع نظری ابعاد مدل با علائم هندسی

جدول ٦. اشباع نظری ابعاد مدل با اعداد

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SUM
سیاست‌گذاری و راهبری داده	11	17	10	17	39	25	24	24	29	28	22	28	30	16	9	329
کیفیت داده	17	26	35	30	28	42	20	14	22	21	24	22	28	15	24	368
امنیت و حریم خصوصی داده	17	23	40	27	14	10	16	28	6	36	21	18	10	28	16	310
مدیریت چرخه عمر داده	10	14	4	26	12	12	9	10	11	26	27	19	30	17	33	260
زیرساخت و بهره‌برداری از داده	20	15	5	12	26	18	17	32	23	36	12	30	28	30	19	323
Σ SUM	75	95	94	112	119	107	86	108	91	147	106	117	126	106	101	1590

نمودار ۱. نمودار اشباع نظری مصاحبه‌ها برای ابعاد مدل

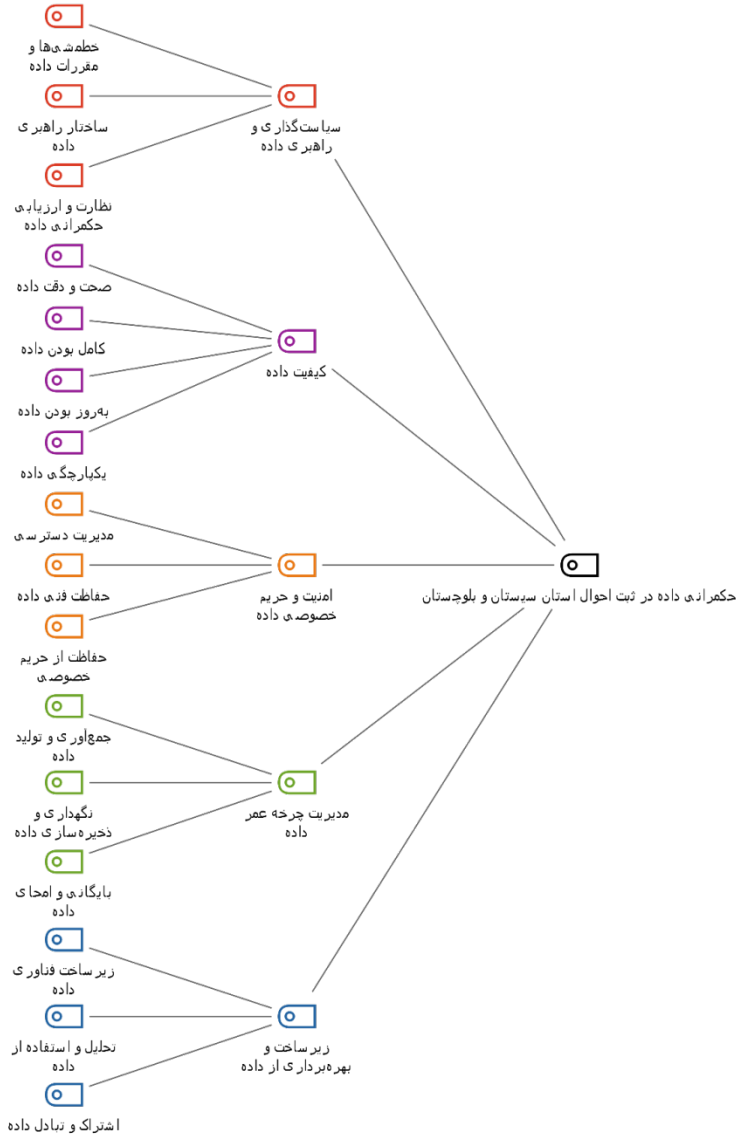
جدول ۷. اشباع نظری مؤلفه‌های مدل با علائم هندسی

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
خطمشی‌ها و مقررات داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ساختار راهبری داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
نظارت و ارزیابی حکمرانی داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
صحت و دقت داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
کامل بودن داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
به‌روز بودن داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
یکپارچگی داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
مدیریت دسترسی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
حفاظت فنی داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
حفاظت از حریم خصوصی	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
جمع‌آوری و تولید داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
نگهداری و ذخیره‌سازی داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
بایگانی و امحای داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
زیرساخت فناوری داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
تحلیل و استفاده از داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
اشتراک و تبادل داده	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

جدول ۸. اشباع نظری مؤلفه‌های مدل با اعداد

Code System	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SUM
خطمشی‌ها و مقررات داده	4	4	4	9	25	11	14	4		11	4		4			94
ساختار راهبری داده	5	5	3	4		4	3	9	13	17	9	24	25	15	5	141
نظارت و ارزیابی حکمرانی داده	2	8	3	4	14	10	7	11	16		9	4	1	1	4	94
صحت و دقت داده	5	4	5	14	21	22	10			12	3		13			109
کامل بودن داده	5	5		5	1	10	3		15	9	2	5		4	23	87
به‌روز بودن داده	2	8	21	8			4		7		5	7	9	2	1	74
یکپارچگی داده	5	9	9	3	6	10	3	14			14	10	6	9		98
مدیریت دسترسی	7	5	17	6	6		4	14	4		8	2	5	18	5	101
حفاظت فنی داده		14		5		10				36			1			66
حفاظت از حریم خصوصی	10	4	23	16	8		12	14	2		13	16	4	10	11	143
جمع‌آوری و تولید داده	3	6		7				9		13		3	19	6		66
نگهداری و ذخیره‌سازی داده	6	3		6	2	5	7		10	5	11	2	2	6	23	88
بایگانی و امحای داده	1	5	4	13	10	7	2	1	1	8	16	14	9	5	10	106
زیرساخت فناوری داده	9			6		3	2	16	10	4		25	7	24	17	123
تحلیل و استفاده از داده	3	5		3	7	7	12		13	17	7	3	8	1	2	88
اشتراک و تبادل داده	8	10	5	3	19	8	3	16		15	5	2	13	5		112
Σ SUM	75	95	94	112	119	107	86	108	91	147	106	117	126	106	101	1590

پس از رسیدن به اشباع نظری، مصاحبه و کدگذاری به پایان رسید. فرآیند کدگذاری و تحلیل متنی مصاحبه‌ها در نرم-افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA 2020 انجام گردید. خروجی نهایی مؤلفه‌های استخراج شده به شکل زیر است.

شکل ۱. خروجی نهایی نظرات خبرگان برای مدل تحقیق

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های حکمرانی داده در اداره‌کل ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد که حکمرانی داده در اداره‌کل ثبت احوال استان سیستان و بلوچستان بر پنج بعد اصلی شامل سیاست‌گذاری و راهبری داده، کیفیت داده، امنیت و حریم خصوصی داده، مدیریت چرخه عمر داده و زیرساخت و بهره‌برداری از داده استوار است. این یافته بیانگر آن است که حکمرانی داده صرفاً یک سازوکار فنی برای مدیریت اطلاعات نیست، بلکه چارچوبی چندبعدی است که ابعاد مدیریتی، حقوقی، فناورانه و سازمانی را به‌صورت یکپارچه در بر می‌گیرد. این نتیجه با مطالعات (Temtaji et al, 2025)، (Finizadeh et al, 2024)، (Mortazavi et al, 2024)، (Bernardo et al, 2024)، (Cerrillo-Martínez & Casadesús-de-Mingo, 2021)، (Buttow & Weerts, 2024) و (Sahraee, 2025) (Mahmoudi Parcini et al, 2025) (Rigi & pourshahabi, 2025) (Owrsaji et al, 2025)

Gheiravani et al,) (Moshiri & Moghaddasi, 2025) (Magnusson et al, 2025) (Medeiros et al, 2025) 2023) (Gheiravani et al, 2023) همسو است که حکمرانی داده را عاملی کلیدی در ارتقای کیفیت داده، افزایش شفافیت، بهبود تصمیم‌گیری و تحقق تحول دیجیتال در سازمان‌های داده‌محور معرفی کرده‌اند. با این حال، نتایج پژوهش حاضر با تمرکز بر سازمان ثبت احوال، نشان می‌دهد که اهمیت نسبی هر یک از ابعاد حکمرانی داده متأثر از ماهیت مأموریت سازمان و حساسیت داده‌های هویتی است. (Sahraee, 2025) بیان کردند که کیفیت داده در دولت الکترونیک و اثرگذاری آن بر حکمرانی داده در کشور ایران تحلیل گردیده و پیشنهادهایی برای بهبود سند راهبرد ملی توسعه دولت الکترونیک کشور از بعد اهمیت به کیفیت داده ارائه می‌شوند. در مجموع می‌توان بیان داشت، کیفیت داده نقش بسزایی در حکمرانی داده دارد. نخست، داده‌های باکیفیت بنیان تصمیم‌گیری هستند و تصمیم‌گیری‌های دولتی به ویژه در شرایط بحرانی نیازمند داده‌های دقیق و قابل اعتماد است. داده‌های دقیق و یکپارچه باعث کاهش دوباره‌کاری‌ها، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری می‌شوند. از سوی دیگر، با بهره‌گیری از داده‌های با کیفیت، دولت‌ها می‌توانند شفاف‌تر عمل نموده و به نیازهای شهروندان بهتر پاسخ دهند که در نهایت به اعتماد بیشتر شهروندان و مشارکت آن‌ها در سطوح گوناگون حکمرانی داده منجر خواهد شد. (Medeiros et al, 2025) بر لزوم تلاش‌های مشارکتی و بین‌رشته‌ای برای پرداختن به این چالش‌ها تأکید می‌کنند و از توسعه راه‌حل‌های عملی، مقیاس‌پذیر و متناسب با شرایط حمایت می‌کنند. با پرداختن به این مسائل، می‌توان حاکمیت داده‌ها را به عنوان سنگ بنای نوآوری، بهبود تصمیم‌گیری و افزایش شفافیت و عدالت در بخش آموزش تثبیت کرد و در نهایت از تحول دیجیتال و پایداری بلندمدت آن حمایت کرد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که حکمرانی داده در سازمان ثبت احوال صرفاً یک موضوع فنی یا فناورانه نیست، بلکه یک سازوکار راهبردی و بین‌بخشی است که اثربخشی آن به هم‌افزایی میان پنج بعد اصلی یعنی سیاست‌گذاری و راهبری داده، کیفیت داده، امنیت و حریم خصوصی داده، مدیریت چرخه عمر داده، و زیرساخت و بهره‌برداری از داده وابسته است. به بیان دیگر، هرگونه ضعف در سیاست‌گذاری و راهبری، می‌تواند بر کیفیت، امنیت و نحوه استفاده از داده‌ها اثر منفی بگذارد و در مقابل، وجود زیرساخت‌های مناسب بدون چارچوب‌های مدیریتی و کنترلی روشن نیز نمی‌تواند به بهره‌برداری مطلوب از داده‌ها منجر شود. از آنجا که سازمان ثبت احوال یکی از نهادهای زیربنایی و حساس کشور در تولید، نگهداری و ارائه داده‌های هویتی است، استقرار یک الگوی جامع حکمرانی داده می‌تواند ضمن ارتقای دقت، انسجام و قابلیت اعتماد داده‌ها، زمینه تصمیم‌گیری دقیق‌تر، شفافیت بیشتر، کاهش خطاهای اداری، و افزایش اعتماد عمومی را فراهم سازد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تحقق حکمرانی مطلوب داده در این سازمان، مستلزم نگاه یکپارچه، تدوین سیاست‌های شفاف، تقویت زیرساخت‌های فنی، و نهادینه‌سازی فرهنگ مسئولیت‌پذیری در قبال داده در سطوح مختلف سازمانی است. در پایان براساس نتایج پیشنهاد می‌شود سازمان ثبت احوال با تدوین و ابلاغ سیاست‌های شفاف در زمینه مالکیت، دسترسی و مسئولیت‌پذیری داده‌ها، زمینه انسجام مدیریتی را فراهم سازد، هم‌زمان نظام‌های مستمر ارزیابی و پایش کیفیت داده را برای کاهش خطا و ناسازگاری اطلاعات مستقر کند، سازوکارهای امنیتی و حفاظتی مرتبط با حریم خصوصی را به‌ویژه در فرایندهای ذخیره‌سازی، تبادل و اشتراک‌گذاری داده تقویت نماید، و با توسعه زیرساخت‌های فناورانه و آموزش مستمر کارکنان، بستر لازم برای بهره‌برداری مؤثرتر و هوشمندانه‌تر از داده‌ها در فرایندهای مدیریتی و خدماتی را فراهم آورد.

تقدیر و تشکر
نویسندگان مقاله از تمامی اشخاص، مراکز و سازمان‌هایی که با ارائه همکاری علمی، فنی، اجرایی یا مشورتی در انجام این پژوهش و یا آماده‌سازی این مقاله نقش داشته‌اند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

تعارض منافع
نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تعارض منافع مالی یا غیرمالی، شخصی، حرفه‌ای یا سازمانی مرتبط با این پژوهش ندارند.

بیانیه دسترس‌پذیری داده‌ها
داده‌های پشتیبان یافته‌های این پژوهش، در صورت درخواست منطقی، از نویسنده مسئول قابل دسترسی خواهند بود.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی
نویسندگان اعلام می‌کنند که در تهیه، نگارش یا ویرایش این مقاله از ابزارهای هوش مصنوعی مولد یا فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی استفاده نکرده‌اند.

تأمین مالی
نویسندگان اظهار می‌دارند که این پژوهش و نگارش مقاله هیچ‌گونه حمایت مالی، گرنت پژوهشی یا منبع مالی دیگری دریافت نکرده است.

تأییدیه اخلاقی
تمامی مراحل پژوهش مطابق با ضوابط و اصول اخلاق در پژوهش اجرا شده است.

Reference
Buttow, C.V., & Weerts, S. (2024). Managing public sector data: National challenges in the context of the European Union's new data governance models. Information Polity, 29(3), 261–276. https://doi.org/10.3233/IP-230003

Bensaid, F., & Rabbani, A., & Bensaid, E. (2025). Determining the data governance maturity level of two governmental organizations with similar operational characteristics. In Proceedings of the Second International Conference on Accounting, Management, Economics and Industrial Engineering. Civilica. https://civilica.com/doc/2283879

Bernardo, B.M.V., & São Mamede, H., & Barroso, J. M. P., & Santos, V. M. P. D. (2024). Data governance & quality management—Innovation and breakthroughs across different fields. Journal of Innovation and Knowledge, 9(4), Article 100598. https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100598

Barzegar, N., & Salimi, F., & Tayfeh-Mahmoudi, M., & Hosseinpour, M. (2024). Data governance: A key component in smartization and digital transformation of industry: Case study of the electricity industry (P. Goudarzi & M. Mahmoudi, Scientific Supervisors). Information Technology Research Institute, Data Processing and Analytics Systems Research Group. (In Persian).

Cerrillo-Martínez, A., & Casadesús-de-Mingo, A. (2021). Data governance for public transparency. Profesional de la Información, 30(4), e300402. https://doi.org/10.3145/epi.2021.jul.02

Finizadeh, M., & Mozaffari, A., & Khojasteh Bagherzadeh, H., & Farhangi, A. A. (2024). Investigating the status and implementation solutions of data governance in organizations: A case study of Islamic Azad University. Iranian Journal of Information Processing and Management, 40(2), 439–464. https://doi.org/10.22034/jipm.2024.714553. (In Persain)

Gheiravani, G., & Montazari, M., & Zahedi, S.S. (2023). Providing a smart governance model with a focus on the development and training of human resources in the public sector. Management and Educational Perspective, 5(1), 111-141. doi: 10.22034/jmep.2023.388453.1171. (In Persain)

Gheiravani, G., & Montazari, M., & Zahedi, S.S. (2023). Presenting a Data-Based Model for Establishing Smart Governance. Management and Educational Perspective, 5(3), 329-350. doi: 10.22034/jmep.2025.389884.1174. (In Persain)

Moshiri, M.J., & Moghaddasi, A. (2025). Designing and explaining the strategic entrepreneurship model in the field of urban e-governance: a mixed approach. New Approaches in Management and Marketing, 4(2), 275-297. doi: 10.22034/jnamm.2025.558755.1199. (In Persain).

Mortazavi, M. R., & Moeini, A., & Sajedinejad, A. (2024). Data governance framework in data exchange centers. Information Management Sciences and Techniques, 10(1), 89–116. https://doi.org/10.22091/stim.2022.7668.1700. (In Persain)

Naji, M., & Alirezaei, A. (2025). Providing a smart leadership model based on digital transformation in higher education. Management and Educational Perspective, 7(3), 235-253.https://doi.org/10.22034/jmep.2025.528318.1521. (In Persain)

Owrsaji, M., & Mohajer Manqoush, R., & Mohajer Manqoush, V., & Sedni, R., & Rezaei, M. R. (2025). Data-driven governance in smart cities: A systematic review of challenges and implications. In Proceedings of the 27th National Conference on Economics, Management and Accounting, Shirvan. Civilica. https://civilica.com/doc/2578390

OECD. (2019). The Path to Becoming a Data-Driven Public Sector. Available at https://docs.edtechhub.org/lib/CQH4ADND.

Rigi, F., & pourshahabi, V. (2025). Designing a model for measuring the maturity of smart governance with the hybrid method. Journal of value creating in Business Management, 5(1), 426-443. https://doi.org/10.22034/jvcbm.2024.417494.1205. (In Persain)

Sahraei, F. (2023). Analyzing the Comprehensive Electronic Government Document of the Islamic Republic of Iran from the perspective of digital government and data governance indicators. Government Studies, 9(34), 1–34. https://doi.org/10.22054/tssq.2023.74022.1419

Temtaji, M., & Ekrami Kiyoj, A., & Vahidi, H. (2025). A conceptual model of data governance in data-driven organizations using artificial intelligence. Information Management Sciences and Techniques. Advance online publication. https://doi.org/10.22091/stim.2025.13610.2277

Van Ooijen, C., & Ubaldi, B., & Welby, B. (2019). A data-driven public sector: Enabling the strategic use of data for productive, inclusive and trustworthy governance (OECD Working Papers on Public Governance No. 33). OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/09ab162c-en